

› Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Leseverdig bok om AD/HD

Aksel Tjøra, Lisbeth Elvira Levang, red.
ADHD og det disiplinerte samfunn
 123 s, tab. Bergen: Fagbokforlaget, 2016.
 Pris NOK 279
 ISBN 978-82-450-2019-9

Denne boken tar utgangspunkt i at forekomsten av AD/HD (attention deficit/hyperactivity disorder) i befolkningen har økt sterkt de siste 20 år, men det er store geografiske variasjoner. Forfatterne, i hovedsak sosiologer, undrer seg over årsaken og tar opp en diskusjon som man ofte møter blant folk flest. De stiller følgende spørsmål: Er AD/HD-diagnostisering en individuell løsning på et problem som i hovedsak er skapt av individets relasjon til omverdenen, dvs. i sosiale sammenhenger?

Deres referanseramme er sosialkonstruktivistisk. Utgangspunktet er at grensen mellom sykdom og helse ikke bare trekkes etter objektive kriterier, men i stor grad er formet gjennom sosiale prosesser. I innledningen understreker de at mange barn får medisiner, ofte med umiddelbar god effekt, men med usikker langtidseffekt og ofte med uheldige sosiale konsekvenser. De viser til «medikaliseringshypotesen», der samfunnsproblemer blir individualisert og medisinen har en for dominerende posisjon og definisjonsmakt.

Selv om forfatterne er kritiske til den økte bruken av AD/HD-diagnosen, har de ingen klar konklusjon om hvorvidt AD/HD finnes eller ei. Deres mål er heller å redegjøre for viktige perspektiver som viser kompleksiteten ved tilstanden. Målgruppe er fagfolk innen helse, sosial og pedagogisk sektor, men utgivelsen er også rettet mot alle som er opptatt av forholdet mellom helse og samfunn.

Det er seks kapitler. I det interessante første kapitlet beskrives sosiologiske perspektiver på AD/HD. Neste kapittel beskriver aspekter ved diagnostisering av AD/HD, og de store forskjellene mellom fylkene drøftes. Tredje kapittel er basert på intervjuer med barn med AD/HD og beskriver deres strategier for mestring av diagnosen: avvisende, integrerende eller forhandlende strategier. Beskrivelsen kan være nyttig for leger som behandler barn med AD/HD. Fjerde kapittel, som ser på mødrenes opplevelse av diagnosen, er ikke like interessant. I det neste kapitlet drøftes endringen i forekomst i lys av endringer i norsk skole. Har kunnskapsløftet ført til at flere defineres som avvikere? spør forfatterne.

I siste kapittel er spørsmålet: Født sånn eller blitt sånn? Forfatterne legger vekt på epigenetikk og konkluderer med et både-og. Dette kapitlet gir kanskje ikke så mye nytt for leger, men er viktig i en større sammenheng.

Forfatterne legger vekt på å være balanserte, og det kan nok føre til at leseren sitter igjen med ønske om klarere konklusjoner. Men boken er leseverdig og avspeiler en debatt som de fleste av oss har støtt på i hverdagen utenfor barnepsykiatrien og helsevesenet.

Berit Grøholt

Professor emerita, Institutt for klinisk medisin
 Universitetet i Oslo

Bra og oppdatert for barnelegen

Trond Markestad
Klinisk pediatri
 3. utg. 463 s, tab, ill. Bergen: Fagbokforlaget,
 2016. Pris NOK 639
 ISBN 978-82-450-1683-3

Trond Markestad har reddet mange barneliv med sin forskning på sammenhengen mellom krybbedød og mageleie. Han har også et bredt klinisk pediatrik interesseområde. Nå er hans bok om klinisk pediatri i kommet i tredje utgave.

Forfatteren vektlegger den kliniske undersøkelsen og funn på ulike utviklingstrinn, både i akutsituasjoner og på poliklinikken. Han henvender seg til leger og andre barnehelsefagarbeidere og reflekterer den norske tradisjonen for tverrfaglig pediatri gjennom samarbeid med helsestasjoner og habiliteringsavdelinger. Det tas hensyn til alle de nye nettbaserte fagbøkene og veilederne og refereres til dem – veiledere fra Barnelegeforeningen, Helsedirektoratet og andre.

Teksten er lettlest, med behagelig bokstavstørrelse, og det er rikelig med illustrasjoner og fotografier av kliniske undersøkelsesmetoder, tilnæringsmåter og kliniske funn. Det er tabeller og flytskjemaer for ulike temaer. Eksempler er tabell over normal nevrologisk utvikling og for GINA-veileder (Global Initiative for Asthma) og behandlingsprotokoll for akutt lymfatisk leukemi (ALL) samt for avansert hjerte-lunge-redning (A-HLR).

De 26 kapitlene omhandler de viktigste tilstandene vi barneleger møter. De sjeldne sykdommene er nevnt, men ikke vektlagt. Det er råd for tilnærming til pasienten i konsultasjonen og om fornuftige undersøkelsesteknikker, for alvorlige differensialdiagnoser, for håndtering av enkoprese-/obstipasjonsbarnet, for melding til barnevernet og håndtering av den vaksineskeptiske forelder.

Det er nyttige tips for hvordan man skal møte og undersøke barn på ulike utviklingstrinn og i forskjellig alder, også ut fra gjeldende lovverk. En rikholdig indeks gjør den til bra oppslagsverk.

Alle kapitlene vil være til nytte for barneleger i spesialisering, overleger i alle grener av pediatrien og sykepleiere i helsesøsterutdanning samt for flere i barnehabiliteringene.

Trond Markestad gir leseren mange gode kliniske råd når det gjelder avansert barnemedisin samt for fastlegen og helsestasjonslegen i den vanligste hverdagspediatrien. De innledende kapitlene om undersøkelse av barn kunne gjerne vært obligatorisk lesning i spesialistutdanningen i pediatri. Forfatteren har mange gode poenger når det gjelder klinisk undersøkelse og vurdering av barn. Bilder er bra, men hvis mulig burde han ha laget egne nettbaserte videoer for å understøtte sine poenger. Det ville mange hatt nytte av. Kanskje blir det en del av fjerde utgave?

Einar Bryne

Barnelege, Sykehuset i Vestfold